

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Liikenneverkon toimintavarmuus

Toimintaympäristön muutoksen keskellä tulee huolehtia raideliikennejärjestelmän kokonaistoimivuudesta ja kriisinkestävyydestä.

Raideliikenne ja toimiva rataverkko ovat henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta kriittisiä huoltovarmuustekijöitä. Huoltovarmuutta on tarkasteltava holistisesti koko kuljetusketju huomioiden.

Tavaraliikenne palvelee teollisuutta ja elinkeinoelämää toimittamalla raaka-aineita sekä valmiita tuotteita. Julkinen liikenne on avainasemassa yhteiskunnan toimivuuden kannalta, erityisesti työmatkaliikenteen osalta.

Rataverkon toimintavarmuus on turvattava vähentämällä pitkäjänteisesti korjausvelkaa sekä huolehtimalla perusväylänpidon riittävästä ja vakaasta rahoituksesta. Samalla tulee poistaa liikenteellisiä pullonkauloja sujuvan henkilö- ja tavaraliikenteen varmistamiseksi. Rataverkon kehittäminen kaksiraiteiseksi parantaisi huoltovarmuutta. Lähtökohdana on edistää infrainvestointeja, jotka turvaisivat poikkeusoloissa myös Suomen huoltovarmuutta.

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Energiansaannin varmistaminen

Junaliikenne on pääosin sähkövetoista, joten radan sähköjärjestelmien toimivuus tulee pystyä ylläpitämään myös kriisioloissa.

Ratasähkön saatavuus tulee turvata. Sähkökatkokset ovat kriittisiä VR:n toiminnalle ja laajemmin koko rautatieliikennejärjestelmälle. VR:n matkustajaliikenteestä 95 % ja tavaraliikenteestä 80 % on sähkövetoista. Sähkövetoisen kaluston korvaaminen dieselvetoisella kalustolla ei ole täysimääräisesti mahdollista, koska vetokalusto on mitoitettu nykyisen käyttövoimajakauman mukaisesti. Lisäksi matkustajavaunut ja moottorijunat vaativat jatkuvan sähkönsyötön ilmanvaihdon, lämmityksen ja valaistuksen vuoksi. Vain hyvin pienessä määrässä dieselvetoita on mahdollisuus tuottaa matkustajajunien tarvitsema sähkö.

Ratasähköä, liikenteenohjauksen toimintoja, turvalaitteita ja muuta ratainfraan liittyviä kriittisiä laitteistoja koskevat sähkökatkokset pysäyttäisivät liikenteen välittömästi ja aiheuttaisivat merkittäviä häiriöitä raideliikennejärjestelmälle valtakunnallisesti. Lisäksi sähkökatkot johtaisivat erilaisiin turvallisuushaasteisiin. Rataverkon rakenteesta johtuen heijastusvaikutukset alueellisten sähkökatkokkien osalta ulottuvat junaliikenteessä koko Suomen alueelle.

Digitalisoituneessa liikennejärjestelmässä kyberturvallisuus on tärkeässä roolissa. Raideliikenteessä on useita kriittisiä toimintoja ja järjestelmiä esimerkiksi liikenteenohjaukseen liittyen, joiden toimivuus tulee varmistaa kaikissa olosuhteissa.

Sähkönsyöttö on keskeisessä roolissa myös viestiyhteyksien ylläpitämisessä. Ilman toimivia viestiyhteyksiä liikennöinti keskeytyy nopeasti.

Valtioneuvoston ajankohtaiselonteossa energiansaannin varmistaminen nostetaan esiin erityisenä painopistealueena kriittisen infrastruktuurin ja logististen palvelujen, kuten raideliikenteen toimintakyvyn turvaamisessa.

Radan sähköjärjestelmien toimivuus tulee pystyä ylläpitämään myös kriisioloissa. Tämä edellyttää verkon resilienssiä, osaavan henkilökunnan riittävyyttä ja osaamisen jatkuvaa ylläpitoa sähköistyshankkeiden puitteissa.

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

-

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

Läntisten raideliikenneyhteyksien kehittäminen

Huoltovarmuuden ja kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta keskeisin läntisen liikenteen pullonkaula on raidelevyyden ero Ruotsiin verrattuna sekä siitä seuraava tarve siirtokuormaukselle. Raideliikenteen ainoalle läntiselle rajanylityspaikalle Tornio-Haaparantaan tarvitaan tehokas siirtokuormaustermiinaali suomalaiselta raidelevydeltä yleiseurooppalaiselle raidelevydellem. Itämeren kuljetusten mahdollisesti estyessä korostuu läntinen tie- ja raideliikenneyhteys Tornion kautta Ruotsiin.

Huoltovarmuuden ja kansainvälisen saavutettavuuden turvaamiseksi tulee selvittää myös muita vaihtoehtoisia reittejä ja yhteyksiä länteen. Esimerkiksi mahdollisen eurooppalaisen raidelevyyden yhteyden rakentaminen Oulusta Tornioon/Haaparantaan ja raideyhteyden turvaaminen Jäämerelle.

Logistiset kuljetusvirrat ovat murroksessa

Huoltovarmuuden ja kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta nykytilanteessa korostuvat yhteydet satamien ja pohjoisen kautta länteen. Suomen satamien osalta on huolehdittava erityisesti talvimerenkulun ja toimivien raideliikenneyhteyksien edellytyksistä.

TEN-T-käytävien tarkastelu on nykyisellään kansalliseen tasoon keskittyvää. Skandinavian pohjoisosan logistiikkayhteyksiä tulee parantaa tiiviissä yhteistyössä Ruotsin ja Norjan kanssa, hyödyntäen EU-tukimahdollisuuksia.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

-

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

-

Lähdetluoma Tanja
VR Group